

PROHOD

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 3/I. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

Leto V.

Ljubljana, dne 24. junija 1936.

Štev. 18.

K Vidovemu dnevu

Kmalu bo minilo 550 let, odkar se je zrušilo na Kosovem polju srbsko carstvo in je s tem propadla edina in zadnja samostojna državna tvorba nas, Jugoslovenov. Ogromne sile mladega turškega imperija so pregazile Kosovo polje in se razile preko vsega Balkana, kjer jim ni nihče več nudil resnega, organiziranega odpora. Srbstvo je izgubilo pod ogromnimi valovi vedno novih, iz azijskih step prihajajočih turških osvajalcev. Kot Turki so bile vse večje sile srednje in zapadne Evrope prepričane, da je enkrat za vselej konec Srbije in Srbov in da je postal Balkan za vse večne čase nesporna last turškega imperija.

Stoletje je trajalo to naziranje, ki se je zrušilo šele potem, ko so začeli po stoletni podtalni borbi bruhati na dan plameni vedno aktivnejšega in širšega odpora in si je začel navidez končno veljavno zatrti Srb s sabljo v roki krčiti pota svoje svobode. Ti osvobodilni boji naših srbskih bratov nudijo naravnost vzoren primer neverjetne žilavosti in vstrajnosti malega naroda, ki je kljub stoletnemu suženstvu, kljub ogromni premoči svojega tlačitelja in kljub vsem rafinirano — surovim sredstvom, ki se jih je posluževal tlačitelj, obdržal ne le svoj jezik in svojo vero, marveč tudi svojo nacionalno zavest in svoje borbeno stremljenje po svobodi. In če kje, vidimo tu dokaz, da tudi največji imperiji ne morejo vsesati v sebe in odstraniti s površja zemlje še tako malih narodov, če so ti narodi samozavestni, prožeti z željo po svobodi in pripravljeni, žrtvovati vse, imetje in življenje za krst častni i svobodu zlatu. Moč ideje, moč skupnega hrepenenja enotnega naroda gre preko vseh ovir, čeprav predstavljajo te ovire vsemogočni, svetovni imperiji.

Nam Slovencem mora nuditi zgodovina naših srbskih bratov izza bitke po Kosovem polju še prav poseben pouk. Mali narodi ne morejo odoleti nasprotnikom, če nimajo pred seboj najvišjih ciljev. Borba za malenkostne uspehe se da voditi potom pogajanj in doseganja raznih koncesij. Borba za svobodo pa se da voditi samo z orožjem v roki in samo z najgorčnejšo borbo na nož. Kdor je sposoben za tako borbo, ta si lahko stavi najvišje, navidez nedosegljive cilje. Kdor pa take borbe ne zmore in kdor smatra, da take borbe ni treba, ta je brezpogojno navezan na pogajanja in majhne koncesije, ki se jih dobiva najlažje s klečeplazenjem in vpognejnimi hrbti. Seveda imata oba načina borbe svoj upliv na one, ki izvajajo to borbo na ta ali oni način in prav gotovo ne bo nikdar sposoben zastaviti si res visoke in skrajne cilje oni, ki ni vajen iti v brezkompromisno borbo, v kateri so že od vsega početka izključena vsaka pogajanja in nemogoči vsi kompromisi.

Zgodovina uči, zgodovina Vidovega dneva pa še prav posebej in je poučna tudi danes, ko mora na svojo žalost ugotoviti, da hodi velik del nas Slovencev čisto obratno pot, kot so jo hodili naši srbski bratje. Vsi oni, ki so se borili za pravice Slovencev v časih izpred 1. decembra 1918, vsi oni naši mladi fantje, ki so že od leta 1903. dalje podčrtavali jugoslovensko misel in odkrito izjavljali, da je osvobodjenje Slovencev možno le potem ujedinitja s Hrvati in Srbi v samostojni, od Avstro-Ogrske popolnoma neodvisni Jugoslaviji pod dinastijo Karadjordjevičev, vsi ti so smatrali svojo nacionalno borbo s 1. decembra 1918 za zaključeno. In vsi ti so smatrali, da morejo svoje nacionalno delo nadaljevati le na ta način, da skušajo čimbolj zblížiti posamezne dele enotnega jugoslovenskega naroda in polagoma stvariti v vseh delih tega naroda ponosno samozavest skupnosti, ki naj iz troimenskega naroda SHS napravi enoten jugoslovenski narod.

To stremljenje je naletelo na težke ovire, ki so izhajale na prvi pogled iz posameznih delov naroda, so pa bile dejansko le plod podtalnega rovarjenja posameznih dnevnopolitičnih pojavov in oseb. In čudno, najmanjši odpor se je pojavil iz vrst onih srbskih bratov, ki so živeli nekdanj v mejah svobodne kraljevine Srbije, torej bratov, ki so v prvi vrsti upravičeni nastopali kot potomci in maščevalci Kosova in so brez dvoma nosili najtežje breme v borbah za osvobodjenje in ujedinitje.

A največji odpor, kje se je pokazal ta? Odgovora ni treba, da ne zaidemo v razmišljanje o letošnji obletnici Vidovega dneva predaleč. Lahko pa rečemo, da so se pojavili v dobi, ko živimo Slovenci v svoji lastni nacionalni državi, prvi boreci za svobodo Slovencev in slovenskega jezika iz onih vrst, ki jih pred julijem 1914, zlasti pa na Vidov dan 1914 ni bilo tam, ker so stali nacionalno v resnici eksponirani, proti Dunaju in za Beograd usmerjeni Slovenci.

(Nadaljevanje na 4. str.)

Jugoslovenski javnosti!

Naši dobrovoljci, ki so krvaveli na vseh svetovnih bojiščih, razvijajo letos na Vidov dan svoj prapor v Ljubljani.

V onih temnih in težkih dneh so naši bratje dobrovoljci nastopili odkrito, z mečem v roki proti stoletnemu sovragu ter z lastno krvjo krčili pot naši svobodi. V morju zavezniških praporov so visoko dvignili našo trobojko ter izvršili zgodovinska dejanja, ki so zadivila svet in dokazala samozavest, ponos in junaštvo naroda, pripravljenega brniti svoje nacionalne vrednote s preziranjem trpljenja in smrti.

Utrujene in razredčene vrste naših dobrovoljcev so se umaknile po doseženi zmagi v ozadje. Z isto nesebičnostjo, kot so jo pokazali pri svojem velikem delu v svetovni vojni, so prepuščali v svobodni domovini plod svojega dela drugim. Danes pa stopajo pred narod, da ožive spomin na junaške čine, izvršene pred dvajsetimi leti v Dobruđi in da zasade v srca novi jugoslovenski generaciji ono ljubezen in požrtvovalnost, ki so jo oni sami dokazali z lastno krvjo!

JUGOSLOVENI! Ob priliki razvitja prapora naših dobrovoljcev je naša dolžnost, da jim izrazimo zahvalo, ki je nismo mogli izraziti v času njihovega žrtvovanja. S svojo prisotnostjo na njihovi proslavi jim dajemo zagotovilo, da smo strnjenih vrst ob njihovi strani, da razumemo veličino njihovega samožrtvovanja in junaštva in da gledamo v njih vzor, kateremu hočemo slediti v vsakem primeru in za vsako ceno!

Zato pozivamo vse Jugoslovence, da se udeležijo razvitja prapora naših dobrovoljcev.

ČUVAJMO JUGOSLAVIJO!

Zdravo!

V Ljubljani, dne 20. junija 1936.

Bran-i-bor, osrednje društvo
Društvo kneginje Zorke
Družba sv. Cirila in Metoda
Gasilska zajednica Dravske banovine
Jadranska Straža, oblastni odbor
Jugoslovenska ženska zveza, sekcija Ljubljana
Jugosl. nac. akad. klub »Edinstvo«
Jugosl. napr. akad. društvo »Jadranc«
Klub jugoslovenskih akademikov iz Trsta, Gorice in Istre
Kolo jugoslovenskih sester
Legija koroških borcev
Maistrovi borci
Narodna Odbrana, oblastni odbor Ljubljana
Narodna Odbrana, oblastni odbor Maribor

Narodna strokovna zveza
Savez jugoslovenskih emigrantskih udruženj
Sokolska župa Kranj
Sokolska župa Ljubljana
Splošno žensko društvo
Streljaški okrug
Udruženje četnikov
Udruženje jugosl. nar. železničarjev in brodarjev, oblastni odbor
Udruženje p. t. t. zvanitnikov in služiteljev
Udruženje rezervnih oficirja i ratnika, pododbor
Udruženje vojnih invalidov kraljevine Jugoslavije, oblastni odbor
Zveza društev privatnih nameščencev

Skupina slovenskih dobrovoljcev pred odhodom v Dobruđo.

Prižgimo jim luči!

Pred dvajsetimi leti so v Dobruđi stopili naši dobrovoljci v vrste borcev za svobodo. S svojo mlado silo so zadivili ves svet in ga opozorili na narod, ki krvavi pod tujim jarmom. Njihova dejanja so dokazala, da je ta narod vršen svobode.

Pred dvajsetimi leti so omahnula v Dobruđi njih mlada, krepka telesa. Vojni plaz je zdrvel preko njih in zasul njihove kosti v daljni tužini. Dvajset let samevajo njihovi grobovi brez cvetja in zelenja izravnan z zemljo. Dvajset let hrepene njihove kosti po ljubeči roki, ki bi prižgala luč na njihovih tihih domovih.

Bratje, sestre! Pot k tem njihovim domovom nam je trenutno nemogoč. Da pa jim pokažemo svojo globoko hvaležnost, naj zagore na predvečer Vidovega dneva, praznika vseh za našo svobodo padlih žrtev, na naših gorah kresovi, kot spominski

plamen vsem onim, ki so pisali s svojo lastno krvjo zgodovino našega naroda in zapčatili s svojo smrtjo njegovo svobodo.

Prižgimo jim kresove na naših gorah, ki naj oznanjajo vsemu narodu vernost, zvestobo in hvaležnost jugoslovenskih src do padlih junakov. Pokažimo s temi spominskimi kresovi, da gori tudi v naših srcih neprestano spominska luč spomenu padlih borcev. Kresovi naj bodo vsakomur znak sile, ki druži naš narod in ob kateri se mora zlomiti vsak poskus, rušiti to, kar nam je bilo ustvarjeno s tolikimi in tako dragocnimi žrtvami.

Kresovi naj zagore na vseh vrhovih 27. junija t. l. točno ob pol 22. uri zvečer ter naj gore najmanj do 23. ure.

*Slava spomenu padlih dobrovoljcev!
Odbor za proslavo dvajsetletnice bojev v Dobruđi*

Naši dobrovoljci

Dvajset let je poteklo, odkar so se pojavili naši dobrovoljci prvič na bojiščih svetovne vojne in ne več z besedo, marveč z dejanji in orožjem v roki pokazali vsemu svetu, da so odločni boriti se do zadnjega diha proti Avstro-ogrski monarhiji, ki je bila po imenu njihova in naša domovina, pa je bila dejansko črno-žolta ječa vseh nemških in nemadžarskih narodov. Val nacionalizma, ki je zajel takratno našo mlajšo generacijo in šel preko septembarskih dogodkov leta 1908. in preko raznih srednješolskih strejkov do Vidovega dne 1914, ta val je dosegel svoj vrhunec ravno v pokretu naših dobrovoljcev, ki so se točno zavedali, da jim po tej njihovi ločitvi ne preostane nobena druga možnost kot ta, da ali zmagajo ali poginejo. Vsak povratek v še obstoječo monarhijo je bil nemogoč, avstrijska soldateska bi jih bila obesila na prva drevesa kot svarilno znamenje vsem podanikom apostolske monarhije. In Bog zna, kako bi se bila obnašala proti njim njih lastna domovina, če ne bi bilo po njih veliki zaslugi prišlo do dneva ujedinitja in osvobodjenja in ne bi bil tudi preko naše, slovenske zemlje, razprostrl svojih kril dvo-glavi beli orlem!

Ko gledamo nazaj in primerjamo vlogo, ki so jo igrali naši dobrovoljci v osvobodni domovini z vlogo, ki so jo igrali in jo igrajo v CSR legionariji, v poljski republiku pa Pil-sudski s svojimi vojniki, potem vidimo, da se Jugoslavija dejansko ni znala oddolžiti tem svojim herojem, zlasti pa se mi, Slovenci, ne moremo ponašati s kako posebno iskrenostjo in hvaležnostjo napram njim. Kdo vse je že igral pri nas važno vlogo, kdo vse je že nastopal kot voditelj naroda! Dobrovoljcev ni bilo med njimi in prav gotovo je to ogromna škoda za našo nacionalno stvar tako z našega ožjega krajevnega kakor s splošnega državnega stališča. Naj bodo oni, ki se niso dejansko borili za nastanek te države, ki niso riskirali svojih lastnih življenj in svoje lastne časti za osvobodjenje našega naroda, še tako dobri in pošteni, kljub temu ne morejo gledati na to našo mlado, nacionalno državo s tistim globokim razumevanjem in s tisto brezmerno ljubeznijo in vdanostjo, kot morejo to storiti oni, ki so za to domovino krvaveli in trpeli, predvsem torej dobrovoljci.

Prav gotovo bi se bil vršil razvoj naših notranjih dogodkov čisto drugače, če bi imeli oni, ki so vodili ves ta čas usodo naše države, v sebi resničnega dobrovoljskega duha. Koliko nepotrebnih notranje-političnih trzavic in sporov bi nam bilo prihranjenih, koliko naših sil bi bilo lahko uporabili v druge, konstruktivne in produktivne svrhe, če bi resnični dobrovoljski duh preveval srca in misli vseh naših odločujočih činiteljev in če bi bil ta dobrovoljski duh uravnaval vse njihovo delovanje. Srbi, Hrvati in Slovenci so stali ramo ob ramo v dobrovoljskih polkih in divizijah, drug poleg drugega so napadali sovražne postojanke, drug poleg drugega so krvaveli in umirali. Dobruđi! Koliko tisoč srbskih, hrvatskih in slovenskih dobrovoljcev je padlo tam v strahotni borbi, v kateri se niso borili dobrovoljci kot Srbi, Hrvatje ali Slovenci, marveč kot enotni jugoslovenski dobrovoljci, kot predstavniki in boreci iste ideje, za katero so padle že preje tolike žrtve in ki je dobila svoj poslednji, najtežji krvavi krst dne 9. oktobra 1934 v Marseju, to je ideje edinstva jugoslovenskega naroda in močne, edinstvene in nedeljive Jugoslavije.

Ni vreden da živi narod, ki ne zna črpati nauk iz svoje lastne prošlosti za svojo sedanjost in bodočnost, še manj pa je vreden narod, ki ne zna pravilno ceniti in vpoštevati zaslug svojih lastnih herojev, svojih lastnih žrtev, padlih v borbi za svobodenje. Zadnji čas je, da se zdramimo mi vsi iz strašne apatije, v katero nas je vrglo razbesele partizanstvo, ki nas obdaja z vseh strani in zastruplja naše medsebojne razmere, s tem pa tudi naše gledanje na državo. Zadnji čas je, da sledimo tudi mi vzgledu narodov, ki so dali herojem svojih osvobodilnih borb njim pripadajoča ne samo častna, marveč tudi uplivna mesta. Naš narod je dovolj jak, da bo prebolel v sebi vse strupene injekcije, ki jih je dobil vbrizgane v svojo kri tekom teh 18 let proti svoji lastni volji in kot optimisti smo prepričani, da bo narod samo srečen, če se čimprej zaključijo doba teh zastrupljajočih injekcij. Kajti sicer bo treba novih dobrovoljcev, a pred tem naj čuva Bog naš narod in našo državo.

To so misli, ki prevevajo jugoslovenskega nacionalista v dneh, ko slave naši dobrovoljci prav za prav svoje prvo slavje v svobodni domovini in ko imamo mi vsi dolžnost, da damo temu slavu čim širšo in slovesnejšo obliko. Saj so ravno slovenski dobrovoljci prvi primer oboroženega odpora Slovencev proti bivšim tlačiteljem, pa tudi prvi dokaz, da vede samo oborožen odpor do uspeha. Zdravo, jugoslovenski dobrovoljci. I. C.

H kongresu Narodne Odbrane

Ves čas po osvobojenju in ujedinjenju, s katerima je Narodna Odbrana zaključila prvo desetletje svojega tako plodnega in uspešnega delovanja, je stala ta borbena organizacija mirno ob strani. Smatrala je, da je zaključeno njeno delo in da nima v osvobojeni domovini druge naloge kot čuvati svetle tradicije svoje lastne prošlosti in spomin na legendarne borbe ter herojske žrtve, padle za osvobojenje. Obstojele so sicer njene organizacije, kot so obstojale prej, ni pa smatrala za potrebno, da bi večala število teh organizacij in vabila mase v svoje vrste.

Spremenjene razmere, zlasti naravnost gnusno partizanstvo in demagošvo, ki je grozilo uničiti vse s toliko krvjo pridobljene dobrine, so morale uplivati tudi na mišljenje in zadržanje Narodne Odbrane in njenega vodstva. Od leta 1933 dalje, ko se je vršil v Banji Luki prvi kongres oživljene in prenovljene jugoslovenske Narodne Odbrane, se vrši sistematično delo na terenu, ki je stvorilo iz NO v resnici vsedržavno, vse dele naše države in našega naroda prepletajočo, strogo nacionalistično, izven strank in visoko nad njimi stoječo borbena organizacijo. Tri

Brat Ilija Ž. Trifunović — vojvoda Birčanin, predsednik Središnjega Odbora Narodne Odbrane

leta se je vršilo to pripravljalo delo, kongres se vrši v dneh 28. in 29. VI. t. l. v Kragujevcu, naj zaključi to pripravljalo dobo in postavi smernice za bodoče delovanje in uveljavljanje Narodne Odbrane in njenega članstva.

Narodna Odbrana ni bila nikdar politična in tudi v bodoče ne bo mazati svojih rok z dnevno politiko. Zaveda se pa, da živi tudi še danes kljub vsem tem razmeram širom Jugoslavije ogromno število dobrih jugoslovenskih nacionalistov,

Vsi ti tvorijo ne samo številčno, marveč tudi moralno in idejno močno armado, kateri je treba dati samo enoten načrt in določen cilj.

ČITAJTE „Pohod“!

LISTNICA UREDNIŠTVA

Današnja številka »Pohoda« je posvečena predvsem Kongresu Narodne Odbrane v Kragujevcu in nacionalne manifestacije v Ljubljani ob priliki razvija prapora vojnih dobrovoljcev. Vsled tega prosimo čitatelje, da to vpoštevajo.

To so prilike in razmere, v katerih se bo vršil letošnji kongres NO v Kragujevcu. Kot živa, vsedržavna in vsenarodna organizacija bo morala NO zavzeti svoje stališče k njim in izraziti svoje mnenje. To dolžnost ji nalaga njena slavna zgodovina, to dolžnost ji predpisujejo njena pravila, predvsem pa bitni interesi naroda in države. I. C.

Navodila delegatom in udeležencem kongresa NO v Kragujevcu

Oblastni odbor je razposlal vsem doslej prijavljenim delegatom izkaznice za znižano vožnjo, ki bo stala III. razred brzovalaka Ljubljana—Kragujevac in nazaj ca Din 220.—. Kdor ni prejel legitimacije ali bi se še naknadno prijavil, ta naj se javi v pisarni Oblastnega odbora. Na postajni blagajni mora vsak vzeti predpisano legitimacijo obr. K—14, nato pa kupiti 2/3 vozovnico do Kragujevca, s katero se bo brezplačno vračal pod pogojem, da dobi na legitimacijo potrdilo, da se je udeležil kongresa v Kragujevcu.

Delegatje in udeleženci iz Dravske banovine potujejo v Kragujevac 27. junija t. l. z brzovalkom, ki odhaja iz Ljubljane ob 9. uri

dopoldne, ker bi prišli sicer prekasno v Kragujevac. Kdor ne bi mogel potovati s tem vlakom, naj to javi radi prehrane in prenočišča v Kragujevcu. Z delegati potujejo lahko z istimi ugodnostmi tudi člani njihovih druženj.

Vsi delegatje morajo imeti seboj legitimacije svojih organizacij, da so upravičeni zastopati te organizacije na kongresu. Brez teh legitimacij ne bo nihče priznan kot delegat ter se ne bo mogel udeleževati kongresa kot polnopraven, aktivno in pasivno legitimiran delegat. Povratek takoj po zaključku kongresa na Oplenec.

Oblastni odbor NO Ljubljana

Dnevni red državnega kongresa Narodne Odbrane, ki se vrši dne 28. in 29. junija 1936 v Kragujevcu

28. junija 1936

Ob 8. uri: Polaganje venca na spomenik ustreljenih Čehoslovakov.

Ob 9. uri: Polaganje venca na spomenik v vojni padlim in umrlim Šumadincem.

Ob 10. uri: Korporativno prisostvovanje odkritju spomenika Viteškemu Kralju Aleksandru Ujedinitelju in polaganje venca.

Delovni del kongresa

1. Ob 15. uri: otvarja predsednik vsedržavni kongres Narodne Odbrane s programskim govorom. Izvolitev dveh overovateljev zapisnika in treh članov odbora za ugotovitev polnomočja.

2. Poročilo Središnjega odbora Narodne Odbrane.

3. Poročilo nadzornega odbora pri Središnjem odboru Narodne Odbrane.

4. Debata o podanih poročilih, podelitev razrešnice Središnjemu odboru, plenumu in nadzornemu odboru pri Središnjem odboru Narodne Odbrane.

5. Izmena in izpopolnitev pravil.

6. Kandidacija predsednika Narodne Odbrane.

7. Volitev kandidacijskega odbora za sestavo liste novega Središnjega odbora, 10 članov plenuma in nadzornega odbora pri Središnjem odboru Narodne Odbrane.

8. Predlog Središnjega odbora o izvolitvi častnih članov Narodne Odbrane.

9. Slučajnosti.

29. junija 1936

Svečani del kongresa

10. Ob 10. uri otvori predsednik svečano sejo vsedržavnega kongresa. Brzojavni pozdravi kongresa Nj. Vel. Kralja, Nj. Vel. Kraljici-materi in kraljevim namestnikom.

11. Pozdravni govori.

12. Volitev predsednika Narodne Odbrane.

13. Volitev Središnjega odbora, 10 članov plenuma in nadzornega odbora pri Središnjem odboru Narodne Odbrane.

14. Volitev častnih članov Narodne Odbrane.

15. Ob 15. uri odhod na grob blagopokojnega kralja Aleksandra na Oplenec in zaključek kongresa.

Iz predsedništva Narodne Odbrane

Vsem organizacijam!

Na Vidov dan, dne 28. junija razvijajo naši dobrovoljci svoj prapor, kateremu kumuje Nj. Veličanstvo kralj Peter II.

Sveta nacionalna dolžnost in globoka zahvala za nečloveške žrtve dobrovoljcev nas veže, da vsi po svojih najboljših močeh pripomoremo k čim veličastnejšemu poteku pomembne proslave dobrovoljcev. Razgibati moramo vso nacionalno javnost širom Slovenije, da posveti ta dan našim največjim herojem, ki so se popolnoma žrtvovali za osvobojenje našega naroda in ustvarjenja skupne domovine — Jugoslavije. Na Vidov dan dopoldne se morajo zbrati vsi jugoslovenski nacionalisti pred ljubljanskim mestnim magistratom.

Akcijski odbor za proslavo razvija prapora dobrovoljcev Vas poziva, da najintenzivneje sodelujete pri tej proslavi in Vas prosi, da takoj ukrenete vse potrebno, kakor sledi:

1. Pošljamo Vam lepake in letake, katere takoj izvesite v krajih Vaših podružnic in ogrankov ter razdelite letake med članstvo.

2. Članstvo organizacij se zbira na sledečih mestih:

a) Sokol kraljevine Jugoslavije v kroju in civilu na dvorišču poslopja I. drž. real. gimnazije v Vegovi ulici.

b) Akademске organizacije, Legija koroskih borcev, Maistrovi borci, Narodna Odbrana, Udruženje rezervnih oficir in ratnika, streljaške družine, Udruženje četnikov — pred univerzo v Vegovi ulici.

c) Narodne noše — v drevoredu Zvezde nasproti univerze.

d) Narodna strokovna zveza, Udruženje jugoslov. narodnih železničarjev in brodarjev, Zveza društev privatnih nameščenec, Udruženje p. t. t. zvančnikov in služiteljev — na Kongresnem trgu od častne tribune proti nunski cerkvi.

e) Bran-i-bor, društvo kneginje Zorke, družba sv. Cirila in Metoda, Jadranska Straža, jugoslovenska ženska zveza, Kolo jugoslovenskih sester, Savez jugoslovenskih emigrantskih udruženj, splošno žensko društvo — v drevoredu Zvezde na Kongresnem trgu, nasproti častne tribune proti nunski cerkvi.

f) Vsa ostala publika v spodnjem delu Zvezde.

g) Gasilska zajednica — pred Mestnim domom.

Odhod vseh organizacij iz Kongresnega trga pred magistrat je točno ob 9.45.

Ker bo dohod pred magistrat ob tej uri že zaprt, naj se vsi udeleženci zbirajo le na zgoraj določenih mestih.

3. Pozovite vse Vaše članstvo, da se udeleži proslave, ki bo na Vidov dan, to je v nedeljo 28. junija ob 10. uri dopoldne pred ljubljanskim magistratom. Poziv ne izvedite samo preko dnevnega časopisa in listov, ki so Vam na razpolago, marveč tudi osebno od moža do moža.

Po razviti prapora, ki bo končano okoli 12. ure, se formira povorka. Članstvo naj da med svečanim činom in v povorki glasno duška svoji nacionalni zavednosti! Razhod je po mimohodu na Kongresnem trgu.

4. Pred razvitjem prapora se vrši ob 10. uri v magistratni dvorani slavnostni občni zbor, katerega se udeleže organizacije po deputacijah. Tu imajo zastopniki organizacij možnost, da izrečejo pozdrave v polminutnih govorih. Ti naj vzamejo seboj tudi društveni žig za vpis v spominsko knjigo.

5. Čim bo zastopnik kuma Nj. Veličanstva Kralja Petra II. razvil prapor, sledi pripenjanje spominskih trakov poedinih organizacij. Organizacije, ki imajo to namero, naj to nemudoma javijo Akcijskemu odboru.

6. Vsi udeleženci so deležni nedeljske izletniške znižane voznine na železnici (50 odstotkov). Kdor pride z železniško legitimacijo za večjo znižano voznino glasom odloka Ministrstva saobraćaja, mu bo legitimacija žigosana v pisarni Udruženja jugoslov. narodnih železničarjev in brodarjev (palaca Grafike — prtiličje, vogal Masarykove in Miklošičeve ceste).

7. Po razviti prapora in povorki pride red dobrovoljci skupen obed na vrtu restavracije Zvezda. Prosimo Vas, da se udeležite tudi tega obeda v čim večjem številu. Cena za obed je skromna.

8. Okoličani, ki se pripeljejo z vozovi, se priključijo na Kongresnem trgu svojim organizacijam. Postajališče za vozove je v Vegovi ulici od Napoleonovega spomenika do Glasbene matice.

9. Kolesarji shranijo svoja kolesa na dvorišču — Šelenburgova ul. 3.

10. Vse dopise je nasloviti na Akcijski odbor za proslavo razvija prapora dobrovoljcev, pisarna Narodne Odbrane, Šelenburgova ulica 3, telefon 21-09, kjer dobite tudi vse potrebne informacije.

Čuvajmo Jugoslavijo! Zdravo!

V Ljubljani, dne 20. junija 1936.

Akcijski odbor za proslavo razvija prapora dobrovoljcev v Ljubljani.

Pozdravljeni, slovanski nacionalni železničarji!

Ko stopate prvič v zgodovini skupno roko v roki bratje Čehoslovaki, Bolgari, Poljaki in Jugoslovani — železničarji, nacionalisti na tla naše bele Ljubljane, tretje prestolice naše Jugoslavije, bodite prišreno pozdravljeni. Prihajate s kongresa lige Slovanskih nacionalnih organizacij železničarjev in brodarjev v Beogradu, kjer ste zaključili in napravili nov važen korak v zblizanju slovanske vzajemnosti z vstopom bratov Bolgarov v skupno kolo slovanskih nacionalnih železničarjev. Jugoslovanski nacionalisti Dravske banovine, ki stojimo na straži zapadnih meja naše svobodne Jugoslavije, na obronkih naših krasnih planin in očeanca Triglava, s simpatijami spremljamo Vaše delo in Vaše napore, da kot železničarji verno sledite ideji slovanstva.

Železnica, kot najpomembnejše in najvažnejše prometno sredstvo, ki veže in omogoča medsebojno spoznavanje in zblizevanje, naj bo vedno ona vez, ki bo služila čim tesnejšemu medsebojnemu sodelovanju in Vi slovanski nacionalni železničarji bodite tudi v bodoče pionirji medsebojnega bratskega sodelovanja in pomoči.

Prepričani smo, da bo znal slovanski železničar kot do sedaj, vedno zvesto služiti ideji slovanske samostojnosti in svobode, da bo vedno strnjeno in neomajno služil koristim in časti svoje domovine in s tem nas vseh, kot je to tako sijajno dokazal ob razsulu dvojne monarhije.

Videli ste in uživali lepoto naše domovine, videli boste krasote naše Slovečije, bodite uverjeni, da je vse to naše in Vaše, da je vse to slovansko ter da tega ne damo nikomur, da smo vse to pripravljene braniti proti vsakomur, kdorkoli bi hotel kratiti svobodo našega naroda.

Z radostjo v srečo, bratje, Vas pozdravlja bela Ljubljana in cela Dravska banovina, kot drage slovanske goste — brate po jeziku in krvi, želeč Vam prijetnega bivanja tu na zapadni meji slovanskega juga.

Naša srca in naše misli spremljajo Vas in Vaše delo z radostjo, saj se dobro zavedamo pomena skupnega dela slovanskih nacionalnih železničarjev.

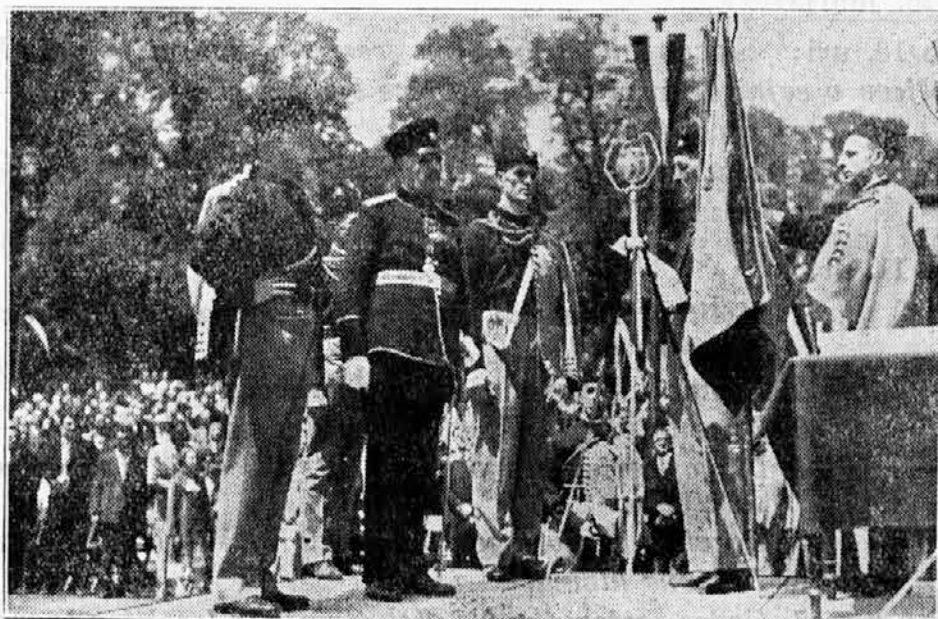
Jugoslovanski nacionalisti želimo, da odnesete z naše ožje domovine kar najlepše utise ter ko dospete nazaj v svoje svobodne domovine, izpričate, da tudi tu prebiva slovanski rod, gostoljuben in miren, prežet ljubezni in vere v končno zmago slovanske ideje, trdno verujoč, da ni več daleč čas, ko Vas bomo prihodnjič pozdravljali in bodo v skupnem kolu slovanskih železničarjev tudi bratje Rusi, ki danes še manjkajo. Bodite železničarji tudi takrat prvi in sledite svetlim vzgledom preteklih dni.

Bratje slovanski nacionalisti železničarji

ZDRAVO!

državne zastave, je v svoji pravi domoljubni duši ihtela in vriskala veselja nad močjo, svežostjo in udarnostjo teh legij. Bela Ljubljana je bogato izvesila prelepo našo trobojnico. Ni čutila potrebe, kazati še nekih »narodnih« zastav, saj sokolska Ljubljana čuti jugoslovansko, izenačuje meje enotnega naroda z mejami prave Jugoslavije, ne rabi torej za izpričanje narodnosti in državnosti drugega prapora, kot vzvišeni jugoslovanski prapor, ki mu je pokojni kralj dal pravo jugoslovansko obeležje.

Kupuj domače blago!

Razvitje prapora sokolske župe Ljubljana

Na župnem zletu je bila razvita tudi župna zastava. Malo pomembna bi bila za župo in sokolstvo ena nova zastava več, saj naši praporji žal nimajo več one pomembnosti, ki bi jo po svoji vnanjosti pač morali imeti. Ena zastava več, kaj hočemo z njo?! Da, ali novi župni prapor ima svoj poseben

Njemu je v krvi borba in v borbi zmaga. Skrali smejo ponagajati vilam, celo svojemu kraljičku v gozdu smejo ponagajati, ali Sokol je daleč od basnikov in bajeslovja. Pred njim je vedno lep in vabljiv ideal starih kulturnih

Sokolske legije so prejele Kraljev prapor

Naše Sokolstvo se točno drži zavesti jugoslovanske in vseslovanske črte. Nič, prav nič ga ne more odkloniti v stranpoti. Ko je z ustanovitvijo Sokola Kraljevine Jugoslavije sokolstvo postalo državna organizacija, so se mnogi bali, da se te viteške vzgojne organizacije ne poprime značaj režimovstva in s tem tudi nevarnosti režimskega sijaja in režimskega bankrota. Ali sokolstvo se je izogibalo vseh vtisov s strankami, ohranilo je svojo popolno oblikovno in programsko samostojnost. Takšno je tudi danes: Pridno na delu za svoje vzvišene cilje in stalno »Na straži« proti vsem in vsakomur, ki bi sokolstvu ovirali pohod.

Jedro sokolstva ni nikdar izgubilo junaštva, ne hrabrosti in brezskrajne požrtvovalnosti. To zdravo sokolsko jedro nikdar ni izgubilo jasnosti pogleda in je vedno podprlo vsakogar, ki pomaga k moči in sreči Jugoslavije. Tako je to jugoslovansko sokolstvo že davno, v balkanskih in pozneje v bojih svetovne morije pomagalo vsem, ki so vstali v borbo za Svobodo, Resnico in Pravico, za Vstajenje Naroda in Jugoslavije. Kaj čuda, če je to sokolstvo baš v pokojnem velikem Kralju-Mučniku gledalo Onega, ki more dati in ki edini more ohraniti srečno Jugoslavijo.

Iz globokih, v programski istovetnosti ležečih razlogov, je naše sokolstvo vedno prišreno podprlo vsako delo in namero pokojnega Kralja, ki je v sokolstvu gledal elitno nacionalno organizacijo in katere pota in nazorji so se toliko skladali z Njegovimi, da je izrekel znamenite besede: »I ja sam Soko.«

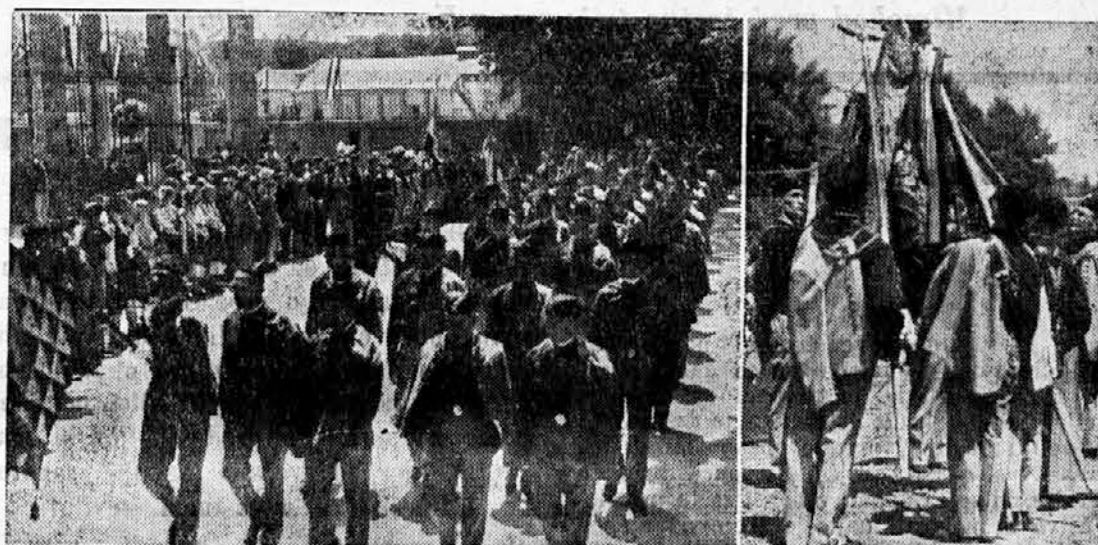
Ko je temu sokolstvu l. 1930. dajal zastavo, mu je, kot svoji najvdanejši vojski svečano naročil:

»Od zibelke do groba ste dolžni služiti samo Jugoslaviji in jugoslovanski ideji!«

In ko je Njegov plemenita duša v Mar-seju, tik pred vstopom v svetlo večnost, naročila vsem prijateljem edinstvene Jugoslavije: »Čuvajte mi Jugoslavijo!«, gotovo je tedaj to njegovo zadnje naročilo računalo predvsem na zanesljiva sokolska srca!

A danes vstajajo širom države sokolske armade, oddeľujejo se v legije, v prerone sokolske legije, da posežejo k izvršitvi Velike Oporoke. Vsi jih že težko čakamo, te ponosne, vedno zmagovite legije, na katerih strani je Pravica, Narod, Domovina, pri katerih je Vsevišji blagoslov.

V nedeljo, 14. junija, so te čete zasedle belo Ljubljano. Ljubljana, ki se je za sprejem viteških Sokolov dostojanstveno odela v

Mimohod sokolskih legij — Pobratimstvo praporov

pomen: v srečo Slovenije je bil dan prapor v jugoslovanski barvi in dan je bil sokolstvu Ljubljanske župe od — kralja!

Vsi se radostno zavedamo tega, oni, ki so prapor sprejeli in oni, ki se v teh časih prav posebno veselo Kraljevskega prapora v sokolskih rokah. Po stopinjah svojega vzvišenega Očeta stopa mladi Kralj Peter II. K praporom, ki jim je kumoval pokojni Kralj Uedinitelj, pristopajo praporji, ki jim je kum Njegov Kraljevski Sin.

narodov: biti lep in dober — v osebno srečo, v dobro naroda, domovine, človečanstva.

In kdo je več, kot ti Sokoli? In kdo je srečnejši, kot Sokol, ki gre svojemu cilju nasproti, zaverovan v pravilnost svoje poti, obdan ob brezbrojnih praporov, med njimi, s kraljevskim najlepšim, najčastnejšim in najslajšim?

Ostanite, bratje, vredni kraljevskega odličja. Ob lepem sončnem dnevu ste ga prejeli, da ste jasno mogli videti, koliko vas je in kdo vse je z vami!

Jože Kregar.

Ado Makarovič:

Jugoslavija — Jugovičev maika

Majka Jugovičev je mati Jugoslovenov. Ne Jugoviči, ne stari Jug Bogdan niso zgodovinske osebe, najmanj majka. Ona je ostale slike prastare boginje matere v času ko je nastala »Smrt majke Jugovičev« še tu pa tam živela v narodu. Seveda je pesem podoba junaške in žrtvujoče se srbske matere po usodni bitki na Kosovem, toda natančnejša analiza pesmi nam kaže na boginjo mater, katere simboli, roka in labodna krila to nedvomno potrjujejo. Kakor da bi nam pevec hotel reči, da mati boginja živi v srbski materi. V narodu je božanska moč.

Potemtakem morajo tudi Jug in Jugoviči predstavljati nekaj, kar je v zvezi z boginjo. Kakor je majka mati naroda, tako je Jug oče naroda in Jugoviči narod. Znanе so stare bajke o pračetih naroda Čehu, Ljehu in Mehu (ali Rusu) itd. Eden je prišel na sever, drugi na zapad itd. in eden je šel na jug. Kakor so od Čeha Čehi, od Ljeha Ljehi (Poljaki), tako je od Juga — narod na jugu, Jugoviči. Od Boga poslani Jug Bogdan je torej verjetno patrijarh Jugovičev, naroda, ki je šel na jug, torej Jugoslovenov. Sestra Jugovičev je ne samo nezgodovinska oseba, ampak mitološka figura, kot žena bana Strakinja predstavljajoč nezvesto ženo, ki je ista boginja kot naša Lepa Vida, Izida, Hasanagi-nica, Vidosava vojvode Momčila, i. dr. Momčil je stric kraljeviča Marka, brat mitološke Jevrosine, itd. Vsa ta krasno pisana družba je iz praksičanske dobe v našem narodu, iz slovanske stare vere in ima z zgodovino toliko opraviti, kakor naš kralj Matjaž, Martin Krpan i. dr.

Narodni pevec je dobro čutil, da rabi ljudstvo oporo v davni in je, črpajoč iz nje, ustvaril idealne like narodnih junakov. »Smrt

majke Jugovičev« je življenje »ptičev ždralo- vičev«, »devetih sirotic«, otrok ubitih Jugovičev. V originalni pesmi izgleda na koncu, kot da je res konec Jugovičev — toda saj živi 9 (sveta devetica) Jugovičev in 9 mater. Božanska mati je ostala, živi v narodu dalje. Zato je varijanta naše pesmi pravilno takole zaključila (Majka ne umre, ampak pravi snaham):

Ak' jesu odletjeli ždrali
ostali su ptiči ždraloviči!
Hranit ćemo ptiče ždraloviče,
naše pleme poginuti neće!

O njeni smrti in tragični morda drugič. Danes samo o zrnju tragike, o roki Damjanovi, ki pomeni njeno smrt. Kateri materi ne bi počilo srce, če bi ji gavranji vrgli v naročje kravo sinovo roko? Toda tu je več! Majka Jugovičev svojih sinov ni pokopala, kar se mi zdi njen greh. Greh človeka, a samo ob sebi umljivo od boginje! Še več — roka sama je tistega sina, ki ga je ona izpostavila, ker mu je dala zastavo — »Krstaš Jugovičev« — simbolično zastavo naroda Jugovičev, Jugoslovenov!

Katera mati ne bi umrla, ob pogledu na razmesarjeno roko sina, ki ga je sama poslala v boj? Toda žal nam je, da je ta mati v pesmi umrla, ker rabimo skupno mater vseh Jugovičev: Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov! Krvavo pogrešamo to mater! A v pesmi se poje ravno o »Smrti majke Jugovičev«. Lahko nam je žal, da je narodni pevec naredil iz boginje na bojnem polju človeško mater v domačem dvoru. Mnogo poznejša pesem Jukič-Martičeve zbirke popravlja »trdo srce« majke Jugovičev na Kosovem, s čimer postane iz božice naroda in smrti, narodna žena, ki pa tudi ne doživlja tragike boginje v človeškem telesu, ampak čuva svoje pleme dalje, da bi ji ne izumrlo!

To je poprava originala v dobi narodnega prebujenja, ko je narod iskal simbol skupne matere »Jugovičev«. Tembolj nam je tak

svetli in sveti lik matere »Jugovičev« danes potreben!

Zrno tragedije je Damjanova roka in zrno majke je boginja mati, ki vodi narod Jugovičev v boj za njih in svojo zemljo in simbolični znak matere boginje — roka. To je Damjanova roka.

Kot božanstvo jo označujejo v »krila labudova« in »oči sokolove«, končno roka. Žrtve boginji materi v krilo, to je Damjanova roka. Sveti ptiči ji prinese to roko na žrtvenik. Ta roka je držala zastavo! Ivo Vojnovič je tako razumel to roko v svoji dramski pesnitvi, toda tudi on jo pusti naj umre. Mrtva, odsekana roka Damjanova ji preda zastavo, a tudi ona umrje, ki mu jo je dala, naj jo nosi namesto nje. Božanska mati je umrla, ker je postala človek. Ivo Vojnovič imenuje to pesniško, in sam išče neke zgodovinske slike za odsekano roko zastavonoše in najde jo pri gotškem zastavonoši v zadnjem obupnem boju Gotov v Italiji, toda »motiv« je mnogo starejši.

Damjanova roka je brez dvoma roka zastavonoše, v starih Slovanih na severu nekakega zastopnika boginje Matere. Tako je pesnik Vojnovič privedel mater na Kosovo, da vzame in shrani »krstaš« za novega zastavonošo. Star slovanska zastava je nosila sliko boginje (Žive), kot je prvotno zastava kulten predmet božanstva »Matere«. Zastava majke Jugovičev nosi križ, »krstaš Jugovičev«, znak vere v Kristusa proti drugovercem. V bistvu znak naroda. Mati boginja z lastno roko brani svojo zemljo in svoj narod in s svojo roko tudi seje blagoslov in obdaruje; roka je znak vernosti in dobrote. Človeška roka je velik dar, s katerim je človek ločen od živali in s katerim je zgradil svojo kulturo. Zato je roka znak Stvarnika (roka iz obratov) očetova roka, enkrat materina. Pri molitvi kakor da ponujamo Bogu svoje roke in na dlaneh so se nekoč nosile žrtve. Na tej veri, da je roka dar božji, usoda, je nastala krivomantija. Bog je vsakemu človeku opečatil roko, da spozna

njegova dela. (Job). Roka pa je v starem svetu simbol matere. Kot taka se nahaja upodobljena v južni Arabiji, Babiloniji, na punskih nagrobnikih, egipčanskih gemah, itd. Na nagrobnikih pomeni čuvajočo roko boginje Matere, ki vlada zemljo in podzemlje, kot roditeljica je tudi boginja miru, varstva, smrti. Kot neizprosna usoda, zemlja, ki rodi in spet zagrebe v svoje krilo, pošilja tudi majka Jugovičev svoje otroke v boj. Boginja jih s tem ne izgubi, pač pa človeška mati.

Motiv roke na zastavi in to roko boginje, je bil znan pri Peržanih, kakor poroča A. Grohmann in sicer na drogu zastave. Roka boginje na zastavi je torej motiv, ki nas spominja, da je enkrat (v bajki, stari veri) šla ona sama za svoj narod v boj. Pozneje je svojo zastavo izročila duhovniku ali zato izbranemu junaku. Na perzijskem zastavnem drogu je slika njene roke, na krstašu Jugovičev odsekana roka Damjanova namesto njene. Zalostna, vendar prelepa podoba vere v eno mater, to se pravi v en narod.

Po starem guslarju in po Ivo Vojnoviču je majki od žalosti počilo srce. Ne, ni ji počilo srce, ona živi in čuva — krstaš Jugoslovenov, ki ga bo še temu in onemu potisnila v dlan do popolne zmage in svobode — Jugovičev.

Majka Jugovičev je nevidna, božanska, vendar živa in resnična Jugoslavija!

Slovenci premalo poznamo majko Jugovičev. In danes rabimo podob iz zgodovine, najbolj iz zgodovine mišljenja narodove duše. V jugoslovanski duši je vera v mater Slavo vedno živela: »Mati mi je očetnjava« poje naša himna. To je božanska mati Jugovičev! Ta mati je majka Slava — majka Jugoslavija, ki pošilja svoje otroke v boj, a ji krvavi pri tem srce. Četudi umre, živi! Ker je nesmrtna, kakor boginja.

Naš nacionalni znak je mati: Mati je zemlja, mati domovina, mati država, matere so Slovenija, Hrvatska, Srbija, Bolgarija. Mati je Jugoslavija!

Program

razvitja prapora Saveza ratnih dobrovoljaca kraljevine Jugoslavije, sreske organizacije v Ljubljani na Vidov dan, dne 28. junija 1936:

Dne 27. junija: Na predvečer Vidovega dne ob 21.30 spominski kresovi padlim dobrovoljcem.

Dne 28. junija:

Ob 10. uri: Slavnostni občni zbor sreske organizacije vojnih dobrovoljcev v sejni dvorani mestne občine ljubljanske,

- otvoritev,
- slavnostni govor,
- pozdravi organizacij.

Ob 11. uri:

- Molitev (Adamič), izvaja Hubadova pevska župa in združene godbe.
- Spominski govor padlim dobrovoljcem.
- Enominutni molk, ki ga prekine počastna salva.
- Blagoslovitev prapora po katoliškem in pravoslavem svečeniku.
- Razvitje prapora po zastopniku Nj. Vel. Kralja Petra II.
- Državna himna.
- Govor zastopnika Nj. Vel. Kralja in izročitev prapora.
- Pripenjanje spominskih trakov.
- Pobratimstvo praporov.

Povorka: Sokolska konjenica, vojaška godba, vojaški odredi, dobrovoljci, aktivni oficirji, sokolska godba, Sokol v kroju, gasilci v kroju, skavti, podmladek JS, narodne noše, vsi prapori, civilna povorka združenih organizacij.

Mimohod pred častno tribuno na Kongresnem trgu.

(Nadaljevanje s 1. str.)

K Vidovemu dnevu

Jugoslovenstvo ni nobena izmišljotina, ono je dejstvo ne od danes, marveč že iz časov, ko je propadlo radi njega turško carstvo in iz časov, ko je izkravala po veliki zaslugi jugoslovenske miselnosti bivša Avstro-Ogrska. Vsi Slovenci, Srbi in Hrvatje, ki so nastopali v borbi za to jugoslovenstvo in polagali najtežje žrtve na njegov oltar, vsi ti so bili iskreni Jugosloveni, vsi ti so se zavedali, da kot drobci ne pomenijo ničesar, da pa tvorijo ujedinjeni velesilo, ki lahko odloča samostojno sama o sebi.

I. C.

Vsem članom NO!

Oblastni odbor NO v Ljubljani poziva vse svoje člane, da se strogo obvezno korporativno udeležijo proslave razvitja prapora dobrovoljcev na Vidov dan v Ljubljani. Vsi člani NO se zbera ob določeni uri pred univerzo v Vegovi ulici, odkoder odide korporativno pred ljubljanski magistrat, kjer bo svečano razvitje prapora.

Udeležite se v častnem številu!

Čuvajmo Jugoslavijo!

OBLASTNI ODBOR NO V LJUBLJANI.

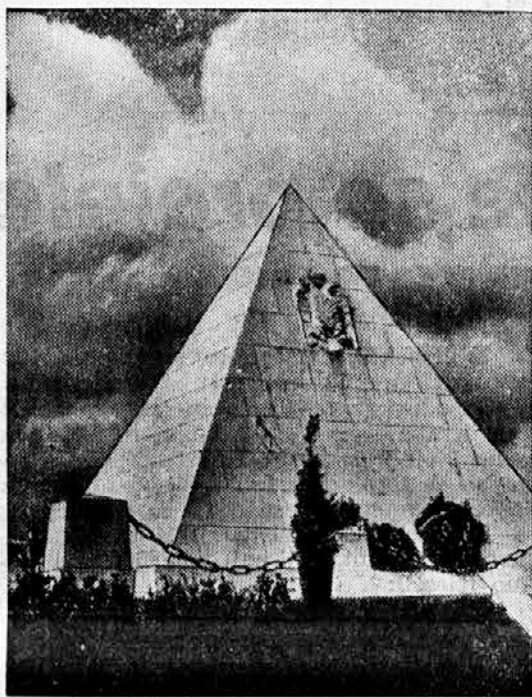
Kdo je odstranil Grünov spomenik

V »Jutrovem« članku o dogodkih pri odkritju Grünovega spomenika je na koncu nekaj netočnosti. Clankar namreč pravi, da je nemški viteški red odstranil spomenik (kip?) in ga nadomestil s podobo Matere Božje. Stvar je pa bila popolnoma drugačna. Spomenik je bil relief, bronasta glava pesnika v profilu vdolana na mramorno ploščo. Ta spomenik je bil od prvih začetkov neprijeten ljubljanskemu prebivalstvu, saj so med meščani še trajno živeli spomini na dogodke ob njegovem odkritju. Zato je tudi pozneje priletel vanj kak kamen ali črnilo, kar se je na plošči tudi poznalo.

Človek bi mislil, da bo te in podobne spomine in spomenike odnesel vihar ob prevratu. Toda tista »slovenska revolucija«, kateri nekateri celo pripisujejo naše slovensko »samoosvobojenje«, je bila tako nedolžna, da ni odstranila niti tujih napisov, kaj šele spomenikov. Tako so nekateri, ki so zamudili ta »slovenski prevrat«, ker so se šele pozneje vrnili v domovino, začudeno gledali, ko so videli, da stoji v Zvezdi Radecki, kakor je stal, da stoji pred sodiščem cesar, kakor je stal, da stoji Grün-Auersperg, kakor je stal. Pozivi v listih, naj mesto pospravi te spomenike naše preteklosti, niso imeli uspeha. Da, našli so se celo zagovarjalci teh spomenikov, češ, da smo kulturni in miroljubni narod itd. Ker se torej nihče ni smatral za poklicanega, da pospravi te spomenike, so se pojavili tkzv. »čistilci«. To so bili neznani »zlikovci«, ki so ponoči

pospravljali, kar so smatrali za nepotrebno v novi jugoslovenski Ljubljani. Na višjih mestih je nastal krik in vik. Tako barbarstvo! Tako se je izgubil kip Radeckega iz Zvezde, cesarjeva glava je izginila izpred sodišča — jutraj je stal samo podstavek. Javna debata o tem čiščenju je bila prav živahna. Končno je prišel na vrsto tudi Anastazij Grün. Pa kar ob belem dnevu. Bil sem slučajno priča temu dogodku. Prišel sem okoli poldneva po Gosposki ulici proti Križevniški cerkvi in zagledam okoli spomenika nekaj mladih ljudi. Imeli so s seboj lestev in vse potrebno orodje. Delo ni bilo tako lahko kakor bi se zdelo. Videlo se je, da so se oboževalci Anastazija Gruna zavedali nevarnosti, ki preti njegovemu spomeniku v Ljubljani, zato so ga dobro pritrdili. Čistilci so imeli torej precej truda preden so omajali vijake in vezi v zidovju. Kljub temu so bili prav dobre volje. Čudil sem se, da niti niso imeli preveč opazovalcev. Bilo jih je kakih pet, med njimi se spominjam rok. E. Esta. Že davno je odzvonilo poldne, preden so bili z delom gotovi. Bakreni relief — če se prav spominjam so pustili na tleh — plošča je ostala, seveda brez napisov. Tako je še dolgo krasila vogal križevniškega obzidja in pričala o slovenskem »barbarstvu«. Šele pozneje, ko so prenesli podobo Matere Božje na Rakovnik, so odstranili tudi ploščo in jo nadomestili s sedanjim reliefom. To je bil konec slave Grünovega spomenika v Ljubljani.

Padlim borcem

Spomenik padlim dobrovoljcem pri Mediji v Dobrudži

DELAJNEMU JUGOSLOVENU!

Kakor rabiš Ti nedeljski praznik, da zbiraš moči za delo, ki Te čaka, pravtako rabi tudi narod dan za zbiranje svojih sil. Vidov dan 28. junija je eden glavnih narodnih praznikov, a letošnji Vidov dan s svojo nacionalno manifestacijo v Ljubljani je še prav posebno važen.

Odreči se oddihu za ta dan, ker Te rabi narod! Udeležiti se proslave razvitja prapora jugoslovenskih vojnih dobrovoljcev!

*

Na Vidov dan 28. t. m. sodeluje vsak zaveden jugoslovenski nacionalist pri proslavi razvitja prapora vojnim dobrovoljcem v Ljubljani.

*

Nacionalist — ne oklevaj! Vidov dan ni Tvoj dan, temveč dan naroda! Na Vidov dan je Tvoje mesto v Ljubljani!

Čuvajmo Jugoslavijo!

GOSPODARSTVO

KOŠNJA SENA

+ Vsled trajajočega deževja se je košnja sene pri nas močno zakasnila. Sedaj je v polnem razmahu, je pa še vedno zgodnejša kot običajno. Vendar so trave že davno odcvetele in večinoma že razvile seme, ki pa še ni zrelo. Pravočasno, ob času cvetenja pokošena trava bi bila dala vsebinsko mnogo bogatejšo seno, tako pa se je ono, kar je najvažnejše in kar nam v naši živinoreji najbolj primanjkuje, t. j. beljakovina precej znižala, prirasla pa je vsebina celuloze. Trava je že kolikor toliko olesenela. Dasi je pridelek sene količinsko vobče dober, po kakovosti pa vsled otežkočenega spravljavanja ni najboljši.

Sedaj utegne nastopiti suho vreme, kar bo v škodo požitvitvi rasti in v škodo pridelku na otavi. Kakor vse kaže, krme letos vbeče ne bo primanjkovalo. To bi pomenilo nesrečo, ko ima živinorejec zaradi slabega vonovčevanja povprečno več glav v hlevu kot običajno. Pomanjkanje krme bi spričo okoliščin pomenilo nov katastrofalni udarec na ceno živine, ker bi jo bil živinorejec še bolj prisiljen riniti v prodaj.

OBČNI ZBOR KMETIJSKE DRUŽBE

+ Dne 6. t. m. se je vršil občni zbor Kmetijske družbe v prostorih Delavske zbornice. Iz poročila predsednika Otoma pl. Delele je razvidno, da se je bila Kmetijska družba lotila tudi vnovčevanja kmetijskih pridelkov, zlasti perutnine in izvoza goveje živine. V izvozu so težave. Zlasti neprijetno je klirinško obračunavanje. Poleg tega se je lotila tudi izvoza zdravilnih rastlin in pa uvajanja domačega čaja pod imenom »Naš čaj«.

Iz poročila ravnatelja inž. Ferlinca izvevamo, da je Kmetijska družba poleg organizatornih, strokovnih in gospodarskih poslov še vedno vršila tudi posle stanovske zastopnice kmetijskega stanu, ker kljub vsem obljubam še vedno nimamo kmetijskih zbornic. Število družbinih podružnic, ki ni majhno, je ostalo neizpremenjeno, število članstva pa je porastlo na 10.633. Njeni posli kot dobavitelje kmetijskih potrebščin so vsled zmanj-

šane kupne moči kmetijstva zelo nazadovali. Pred šestimi leti je članom dobavila še 650 vagonov umetnih gnojil, lansko leto pa komaj še 100 vagonov. Ravnotako je nazadoval promet v dobavi kmetijskih strojev, orodja in drugih potrebščin. Poslovanje izkazuje 275 milijonov dinarjev prometa in sicer za 111 milijonov več kot v letu 1934. Izgube je okrog 300.000 dinarjev.

Občni zbor je bil mestoma buren in je bila živahna debata okoli vprašanja prometa in poslovanja. Sprejeta je bila razrešnica upravnemu odboru.

Z nekaterim izpremembami je bila izvoljena uprava za prihodnja tri leta. Sedanjí predsednik Kmetijske družbe je ostal, nova pa sta podpredsednika, in sicer: dr. Kovačič, posestnik v Mariboru in Soršak, ravnatelj »Ekonom« v Ljubljani.

Nadejati se je, da se pod novo upravo poslovanje Kmetijske družbe poživí.

TAJNI KARTELI

+ Po naših zakonih so karteli prepovedani in dovoljeni. Pa ne glede na to, se nam zdi, da naše oblasti ne nadzorujejo teh tvorb celo pa ne takih, ki se ustvarjajo nekako tajno, pa so vendar vidni za tistega, ki zna gledati in hoče videti. Če bi ti tajni karteli imeli namen samo dostojne poslovne zaščite in urejevanja za tiste, ki se jim pridružujejo, ne bi bilo kaj oporekati. Toda pojavljajo se znaki, ki so dvakrat sumljivi in za narod škodljivi.

Izmed mnogih takih tajnih kartelov danes omenimo samo enega. Pletilna velika in mala industrija sta se dogovorili in si sklenili svoj zaslužek zagotoviti s tem, da se cene njihovega izdelka (nogavic) z 20. junijem podražijo za 33 1/3 %. Nogavičke za solarje, ki si jih doslej lahko kupil za 6 Din, bodo stale 9 do 10 Din. Ze medtem pa se je te vrste blago ponekod podražilo za 10 %.

Ali so res cene surovinam tako močno porasle, da je 33 1/3 % zvišanje cen potrebno in ali so se mezde v tej panogi zaposlenih delavcev morda zboljšale za celo tretjino? Kaj še! Cena surovinam se je menda res dvignila prav malenkostno, za kak odstotek. Ali je

zato 33 1/3 % podražitev izdelkov res upravičena in potrebna? Pa tako horendno zvišanje cen brez ozira na kupno moč naroda, ki že sedaj nogavico krpa in krpa, dokler se kako gre. Ali bodo odslej šibkejši sloji res primorani mesto obuvanja nogavic tlačiti seno ali pa slamo v čevlje? Ali bodo to sploh mogli storiti tisti, katerih obutev je za tako »premodlanje« pretesna? Poleti bo že kako šlo. Toda z jesenskim deževjem ne bo nastopilo za te šibke sloje samo telesno nepočetje, nego se bo pojavljalo prehlajenje in druge posledice, že itak premajhne bolnice se bodo še bolj polnile — zato, ker so tisti, tako sklenili, ki jim sedanjí zaslužek ni zadosten in ki se jim hoče podražitev njihovih izdelkov ter večjega pritoka denarja v žep. Če bo množica zato bosa in bolna, kaj jih briga, če bo na vrata bolnišnice trkalo vedno več bolnikov, kaj to njim mari. Stvar države je, da se briga za zdravje svojih stebrov. Toda — tudi stvar države je, da zgrabi zlo pri korenini in ga odstrani.

Do tu smo omenili eno zlo. Je pa še drugo zlo. Pri teh uravnavanjih poslovnih interesov v največ vrstah in panogah teh kartelov, ki zajemljejo najraznovrstnejše industrijske ter obrtne proizvode — veliki male enostavno prisilijo k solidarnosti. Ali se solidariziraj, ali pa te uničimo. Priznajo mu pravico dela, toda kontingentirano. Toliko in toliko boš napravil vsak teden ali vsak mesec, pri tem boš toliko in toliko zaslužil (trajno bržčas manj kot doslej) s tvojimi izdelki pa bo razpolagala naša centrala. Mali proizvajalec, ki je vesel, da sploh živi, se brez odpora priključi, saj nima več skrbi z vnovčevanjem svojega izdelka. Centrala odvzame in plača vse, odnosno centrala odreja, kam in komu imaš svoj izdelek dobaviti. Tako so te majhne eksistence padle in izgubile svojo proizvajalsko individualnost ter samostojnost, dobivajo samo nek »Macherlohn« in so preko noči zalezle v mezdnó razmerje napram velikim, s tem pa je okrnjena tudi njihova davčna sila. Zopet minus za državo, ki ji od velikih prav gotovo ne bo nadoknaden.

A končno, če in kadar se bo velikim zdelo, da vsled nazadovanja potrošnje malim

(mezdnikom) znižajo mezdo in proizvajalni kontingent, bodo to lahko storili, njihove tvornice pa bodo še vedno obratovalne neokrnjene. Mali ostane napram njim brez moči in bo množil vrste brezposelnih, kajti izven kartela sploh ne bo mogel delati. Surovina ali polfabrikat, ki sta malemu potrebna, sta v rokah velikih in ti mu onemogočajo, da pride do njih, če drugače ne, pa s tolikšno podražitvijo, da ne more svojega proizvoda postaviti na trg niti za ono od kartela določeno, ki jo odjemalcem kartel diktira, ne more dati svojega izdelka niti za to podraženo ceno — če bi tudi hotel delati zastoj.

Ce je oblastem vse to prav, pa ljudstvo gotovo ni zadovoljno in bo še manj zadovoljno, ko bo že po nekaj tednih začelo bridko občutiti posledice novih kartelov.

40URNI DELOVNI TEDEN

+ Dne 9. t. m. je zasedal v Ženevi ple-num mednarodne konference dela, ki je razpravljajal o uvedbi 40urnega delavnika v tekstilni industriji.

Zastopnik angleških delodajalcev je bil proti temu, da se ustvari mednarodno konvencijo, ki naj bi uvajala in zagotovila 40urno tedensko delo, ker so razmere tekstilne industrije v različnih krajih sveta prerazlične. Nadalje je bil proti temu, da bi se ustvarjala mednarodna konvencija, ko ni navzočih vseh zastopnikov iz vseh v poštev prihajajočih držav. Zastopnik angleškega delavstva je to stališče pobijal in zatrjeval, da je mednarodna uvedba 40urnega dela vsekakor mogoča in da v to svrhu ne bi bilo treba prebroditi prav nič večjih in nič drugačnih tehničnih ovir, kakor je to bilo potrebno pri uvedbi 48urnega delovnega tedna.

Indijski zastopnik delodajalcev je uvedbi tega tedna odločno nasprotoval. Francoski delegat, senator Godard pa je najavil, da bo Francija brez ozira na druge države 40urni delovni teden uvedla in provedla, kakor je to enako storila leta 1919. z uvedbo 48urnega dela, ne da bi čakala na kako mednarodno konvencijo, ker je to pravičen obzir do delavstva.